

T.C. Ticaret Bakanlığı

Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü

Tek Pazar, Rekabet ve Teknik Mevzuat Dairesi

AVRUPA KOMİSYONU'NUN “AB YENİLEME DALGASI STRATEJİSİ” BİLDİRİMİ BİLGİ NOTU

Avrupa Komisyonu, 14 Ekim 2020 tarihinde “Avrupa için Yenileme Dalgası – binalarımızı yeşillendirme, istihdam yaratma, yaşam koşullarını yükseltme” adıyla bir Komisyon Bildirimi yayımlamıştır. Söz konusu Bildirimde aşağıdaki dört temel başlık öne çıkmaktadır.

1- İKLİM-NÖTRLÜK VE TOPARLANMA İÇİN BİNALARIN YENİLENMESİ SÜRECİNE İVME KAZANDIRILMASI

Eşsizliği ve kültürel çeşitliliği ile Avrupa’daki bina mevcudu nispeten eski olup bu nedenle değişim hızı oldukça yavaştır. AB’deki bina mevcudunun %85’ini teşkil eden yaklaşık 220 milyondan fazla yapı birimi 20 yaşından büyük olup bu yapıların %85-95 oranındaki bir kısmı 2050 yılına kadar varlığını koruyacaktır. Enerji verimliliği düşük bahse konu yapılar fosil ısınma sistemlerini kullanıyor olmaları nedeniyle AB’nin toplam enerji tüketiminin %40’ından sorumludur. Koronavirüs salgını, yaşam alanlarımız olan binalarımız içinde bulunduğumuz süreyi uzatarak gencinden yaşlısına insan hayatı için bina koşullarının ne kadar önem arz ettiğini bize yeniden hatırlatmış, binalarda ortaya çıkan eksikliklerin giderilmesi gerekliliğini gün yüzüne çıkarmıştır. Koronavirüs pandemisi, dijital topluma geçiş, ekonomik toparlanma ve çevreye duyarlılık başlıkları ekseninde binaların yenilenmesi için yeniden düşünmemize ve uygun tasarımların ortaya çıkmasına fırsat tanımaktadır.

Bu itibarla Avrupa Komisyonu 2030 İklim Hedef Planı ile 1990 yılı ile kıyaslandığında AB’nin neden olduğu net sera gazı salınımlarının 2030 yılına kadar %55 oranında kesilmesini amaçlamakta; bunun hedefe ulaşılabilmesi için AB’deki binaların sera gazı salınımlarının %60 oranında, nihai enerji tüketimlerinin %14 oranında, ısıtma ve soğutma sistemleri bakımından enerji tüketimlerinin ise %18 oranında azaltılması gerekmektedir. Bu nedenle, bahse konu Planın temel bileşenleri arasında inşaat sektörünü de önemli boyutta ilgilendiren enerji verimliliği başlığı bulunmaktadır. Bu bakımdan, binaların iç ve dış tadilatlarının çevreye duyarlı, enerji verimli çağdaş teknolojiler kullanılarak gerçekleştirilmez ise karbon salınımı hedeflerine yüzyıllar boyunca ulaşamayacaktır. Söz konusu tadilat hedefleri, çarpan etkisi ile toplumsal, çevresel ve iktisadi faydaları beraberinde getirecektir. **Binalara yatırım yapılması, aynı zamanda inşaat ekosistemi ve ekonominin genelinde oldukça ihtiyaç duyulan bir teşvik de sağlayabilir. Bahse konu yenileme dalgası ile %90’ından fazlası KOBİ’lerden oluşan AB inşaat sektörü kapsamında 2030 yılına dek 160 bin ilave yeşil istihdam yaratılabilecektir. Ayrıca, iklim-nötrlük ve toparlanma konusunda kazan-kazan yaklaşımı hayata geçirilebilecektir.** AB’nin toparlanma aracı YeniNesilAB, AB’nin Çok Yıllı Finansal Çerçevesi ile birlikte eşi görülmemiş hacimde kaynağı toparlanma, dayanıklılık ve daha geniş bir toplumsal içerme amacıyla hızlı bir başlangıç yapmak üzere kullanılabilir duruma getirecektir. Bu esaslar ile söz konusu **Bildirim, Avrupa için Yenileme Dalgasını** tetikleme stratejisi ortaya koymaktadır. Bildirim’in amacı **2030 yılına kadar konut ve konut dışı binaların yıllık enerji yenileme oranını en az iki katına çıkarmak ve derin enerji yenilemelerini teşvik etmektir. Bu hedeflere yönelik her düzeyde kuvvetin harekete geçirilmesi, 2030 yılına kadar 35 milyon bina biriminin yenilenmesiyle sonuçlanacaktır.**

2- 2030 VE 2050’YE DOĞRU BİNALARIN YENİLENMESİ İÇİN TEMEL İLKELER

AB, “Önce enerji verimliliği”, “Satın alınabilirlik”, “Karbondan arındırma ve yenilenebilir enerji kaynaklarının bütünleştirilmesi”, “Yaşam döngüsü düşüncesi ve döngüsellik”, “Yüksek sağlık ve çevre standartları”, “Yeşil ve dijital dönüşümün ikili zorluklarının birlikte ele alınması” ve

T.C. Ticaret Bakanlığı

Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü

Tek Pazar, Rekabet ve Teknik Mevzuat Dairesi

“Estetiğe ve mimari niteliğe saygı” temel ilkeleri çerçevesinde çok çeşitli sektörleri ve aktörleri içeren kapsamlı ve bütünlüklü bir strateji benimsemelidir.

3- DAHA İYİ BİNALAR İÇİN DAHA HIZLI VE DERİN TADİLAT OLANAĞININ SUNULMASI

AB, bina, mahalle ve semtler düzeyinde enerji verimliliğini, binaların tadilatını ve yenilenebilir enerjinin dağıtımını teşvik etmek üzere düzenleyici bir çerçeve ile bir dizi finansman aracı meydana getirmiştir. **Tüm Avrupalılar için Temiz Enerji Paketi** 2018 ve 2019 yıllarında güncellenerek enerji piyasasının bütünleşmesi, yenilenebilir enerjinin dağıtımını ve enerji verimliliğinin sağlanması için somut esasların belirlenmiş olup bu Paketin hükümlerinin bütün Üye Devletler ve paydaşlar tarafından en yüksek öncelik konusu olarak tam olarak uygulanması gerekmektedir. Bu Paket, (yıllık 85-90 milyar avro hacmiyle) dünya çapında binaların enerji verimliliğinin artırılmasına yönelik yatırımların %40'ının gerçekleştirildiği Avrupa kıtasında büyük ilerlemelerin kaydedilmesini sağlamıştır. Buna rağmen ilk tadilat kararının alınmasından projenin finansmanına ve tamamlanmasına kadar uzanan değer zinciri boyunca, özellikle enerji tasarrufunun maddi (parasal ve niceliksel) faydalarının son kullanıcılara iyi anlatılamaması veya aynı bireyler tarafından yeterince anlaşılabilmesi nedeniyle önü kesilen yenileme faaliyetlerinin ivmesi düşük seyretmektedir. Avrupa çapında sürdürülebilir yenileme dalgası yaratacak büyük çapta bir hareketin başlatılması için, tedarik zincirinin her aşamasındaki temel engellerin kırılması elzemdir.

Kamu ile istişareler ve analizler doğrultusunda Komisyon'un belirlediği müdahale alanları ile yenilemenin kapsamı ve ölçeğinde tempo değişikliğine imkân veren hassas ve öncü nitelikli eylemleri:

- **Enerji Performans Sertifikalarına (EPC) sahip ve minimum enerji performans standartlarına uyumlu olarak kamu ve özel sektöre yönelik Bilgilendirici faaliyetlerin sıkılaştırılması, hukuksal kesinliğin ve yenileme teşviklerinin sağlanması** ve öncü olması bakımından tüm düzeylerdeki kamu idarelerince bina yenileme gerekliliklerinin yerine getirilmesi;
- 2030 yılı iklim hedefleri doğrultusunda Komisyon tarafından hesaplandığı üzere yıllık 275 milyon avro civarında ilave yatırım ihtiyacına istinaden **yeterli ve iyi hedeflenmiş fonlamanın sağlanması** ve kamusal fonlama haricinde **özel fonlama** ile teknik yardım, proje geliştirme desteği ve **yeşil kredi finansmanı** türlerinin tasarlanması;
- **Avrupa Yerel Enerji Yardımı (ELENA)**'nın güçlendirilmesi ve Dayanıklılık ve Kurtarma Fonu kapsamındaki teknik yardım penceresi yoluyla proje hazırlığı ve uygulamaları için **teknik yardım verilmesi ve kapasite geliştirilmesi**;
- Akıllı binalar, yenilenebilir enerjiye entegrasyon ile fiili enerji tüketiminin ölçümünün sağlanması amacıyla dijital mahiyetteki **Yeni Akıllı Hazır Göstergesi** kullanılarak **kapsamlı ve bütünlüklü yenileme müdahalelerinin teşvik edilmesi**;
- **Doğa temelli çözümlerin bütünleşmesi** dâhil döngüsel çözümlere dayalı **sürdürülebilir yenilemenin sağlanması amacıyla inşaat ekosisteminin uygun hale getirilmesi**, bu yolla tüm yaşam döngüsü karbon salınımlarının azaltılması ve **maddi toparlanma hedeflerine** ulaşılması için 2050 yılı yol haritasının geliştirilmesi, ayrıca **Ufuk Avrupa, Dijital Yenilikçilik Merkezleri** ile **Test ve Deney Tesisleri** üzerinden **yenileme konusunda bilgi ve işçi becerilerinin artırılması** için Komisyon ve üye devletlerce **Beceriler Gündeminin** hayata geçirilmesi;

T.C. Ticaret Bakanlığı

Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü

Tek Pazar, Rekabet ve Teknik Mevzuat Dairesi

- **Entegre, katılımcı ve komşuluk temelli bir yaklaşımın yenileme dalgasının kalbine yerleştirilmesi** amacıyla bina yenileme dalgasının engelli ve yaşlılar dâhil bakıma muhtaç hane halklarının **sağlıklı konutlaşmaya** erişimi ile **enerji yoksulluğunu ele almak için kaldıracağı** olarak kullanılması (ki bu amaçla Komisyon, “**100 Deniz Feneri Projesi için Uygun Fiyatlı Konut Girişimi**”ni başlatacak ve ETS gelirlerinin yanı sıra Birlik bütçesinin ulusal enerji verimliliği ve tasarrufları şemasının finansmanında nasıl kullanılabileceğini değerlendirecektir.); ve
- Disiplinlerarası bir proje olarak sanat, kültür, bilim ve teknolojinin bir araya getirileceği deneysel alanlar oluşturacak **Yeni Avrupa Yapı Marketi (Bauhaus)** girişimi ile **Yeni** nesil binaların inşasında kullanılacak **tarzların sürdürülebilirlik ile eşleştirilmesi** (bu yolla Avrupa’daki yenileme dalgası kapsamında yaratıcılık, estetik ve performansın bir araya getirilmesi sağlanacaktır.)

biçiminde olup bu öncü eylemler birçok mevzuat ve yardımcı (alt) politikalar ile desteklenmektedir.

4- BİNALARIN YENİLENMESİ İÇİN ODAK ALANLARI

Bir önceki bölümde ifade edilen önlemler bütün binaların yenilenmesine giden kapıyı aralamak üzere tasarlanmış olmakla birlikte üç alan özel bir ilgiyi hak etmektedir. Bunlar:

- **Enerji yoksulluğu ve en kötü performans gösteren binalar ile mücadele;**
- **Kamu idarelerinin elindeki (eğitim ve sağlık tesisleri vb.) binaların yenilenmesi; ve**
- **Isıtma ile soğutmanın karbondan arındırılması;**

şeklindedir.

5- SONUÇ

2030 yılına kadar Avrupa’daki binalar gözle görülür biçimde başkalaşacaktır. Enerji ihtiyaçları, atık üretimi ve karbon salınımları azaltılarak döngüsel sistem içerisinde işletilen binalar daha dayanıklı, daha yeşil ve dijitalleşmiş toplumların küçük evrenlerine dönüşeceklerdir. Binaların çatıları ve duvarları şehirlerimizin yeşil yüzeylerini artırırken kentsel iklim ve biyoçeşitliliğin geliştirilmesini sağlayacaktır. Duvarların içerisine enerjinin nasıl, ne zaman ve nerede tüketildiğine ilişkin gerçek zamanlı veriler sağlayan dijitalleştirilmiş ve akıllı cihazlar yerleştirilecektir. Elektrikli her boyutta ulaşım araçları ve bunların batarya dolun noktaları şehirlerin altyapısında demirbaş görünümüne kavuşacaktır. Her geçen gün daha çok Avrupalı *uzman tüketiciler* haline gelecek, bireysel kullanım ve hatta şebekeye satış için elektrik üretecek, fosil yakıtlar ise aşamalı olarak tarihe karışacaktır.

Binalar daha az enerji tüketirken bireyler için daha sağlıklı ve yaşanabilir hale gelecekler, yeşillenen kentler doğa ile daha iç içe olacaktır. Yeni meslekler ve uzman profiller ortaya çıkacak, inşaat sektöründeki yenilikler Avrupa’yı yenilikçi materyaller konusunda öncü konuma getirecek, olumlu etkiler (spill-over etkisi ile) diğer sektörlerle de yayılacak, üretim ve finansman bakımından yeşil nitelikli inşaat sektörü pazarı gelişecektir.

Söz konusu Bildirim, iklim-nötrlük hedefiyle desteklenen böyle bir dönüşümü kucaklamak, hızlandırmak ve yürütmek, döngüsellik ilkelerini uygulamak, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ve Avrupa’nın rekabet gücüne katkıda bulunmak ve herkesin uygun fiyatla satın alma hakkını korumak amacı taşıyan, aynı zamanda kültürel mirası korurken yaşanabilir, erişilebilir ve sağlıklı konutlaşmayı sağlayan bir strateji ortaya koymaktadır. Bu çerçevede Komisyon, Üye Devletlere toparlanma planları bağlamında yenileme için iddialı önlemler tasarımları ve uygulamaları

T.C. Ticaret Bakanlığı

Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü

Tek Pazar, Rekabet ve Teknik Mevzuat Dairesi

konusunda tavsiyede bulunacak ve destekleyecektir. Önümüzdeki aylarda, özellikle Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji Yönergelerinin gözden geçirilmesi ve 2030 izleme paketi bağlamında 2021 Haziran ayına kadar AB ETS'nin güçlendirilmesi yoluyla, yenilemeyi zapt eden mevcut engelleri ortadan kaldırmak için kapsamlı bir dizi politika ve düzenleyici eylem sunacaktır. Bu eylem paketi, **Binaların Enerji Performansı Yönergelerinin** gözden geçirilmesi dâhil ek eylem planında yer alan başka girişimlerle desteklenecektir.

Binaların yenilenmesi, Avrupa çapında kucaklanması gereken bir proje olarak Komisyon tarafından ulusal hükümetler, yerel idareler ve özel sektör ile işbirliği içerisinde **İklim Anlaşmasının** kullanımı dâhil ele alınacaktır. Hem bireyler hem de ekonomi için toparlanmayı destekleyebilecek olan **Yenileme Dalgasının** faydalarının ortaya çıkabilmesi için belirlenen stratejilerin bir alışkanlık haline getirilerek uzun vadede aralıksız olarak sürdürülmesi gerekmektedir. Bu itibarla Komisyon, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Konseyi, Bölgeler Komitesi, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi, Avrupa Kalkınma Bankası, Üye Devletler, vatandaşlar ve bütün paydaşları bu Bildirim'de belirtilen stratejinin tartışılması, enerji verimliliğinin artırılması ve binaların yenilenmesi konusunda sürdürülebilirliğin sağlanması amacıyla birlikte çalışmaya davet etmektedir. Her düzeyde birlikte çalışılması suretiyle Avrupa Yenileme Dalgasını gerçekleştirebilecektir.

Arz olunur.